

Forfatteren og højrehånden

Eric Eberlin og Jacob Paludan gav sig af med lidt af hvert – for sidstnævntes penge. Ikke alt faldt i lige god jord. Tag nu hønseavl! Det viste sig at være mere beroligende at beskæftige sig med end ligefrem indtjenende. Slutningen af 1920'erne. Billedet er fra Paludans hønsegård på Sjælland. Eberlins høns pikkede deres korn – i Skåne.

Et brev og en historie uden happy end

En majdag i 1943 fandt man på et hotelværelse i Køge en mand, der havde søgt døden for egen hånd. 43 år gammel. Hans navn var Eric Conradt-Eberlin - døbt Erik. Han var søn af den sidste kongeudnævnte borgmester i Thisted, cand. juris. Adolf Theodor Conradt-Eberlin, der "regerede" fra 1911 til 1914, da han måtte fratræde embedet på grund af fremskreden parkinson-syge og dermed gav plads til købstadens første folkevalgte borgmester. Han døde fire år senere, i 1918, 54 år.

Eric's mor levede endnu i 1943 og modtog mange kondolencebreve fra slægt, venner og bekendte. Et af dem var fra en berømt forfatter, kritiker og konservativt litteratur-koryfæ. Hans navn var Jacob Paludan (1896-1975). Han havde været nær ven af Eric i en længere årrække helt fra de unge dage, de havde rejst sammen i Frankrig og Italien og ikke mindst haft længere ophold i Amerika, der fik afgørende betydning for dem begge. De praktiserede en særlig form for samarbejde med gensidigt udbytte. Gensidig udnyttelse er en anden og måske mere dækkende karakteristik. De brevvekslede flittigt i en studentikos stil, der lagde et slør af formel høflighed over de mere pinagtige mellemværender især af økonomisk art. Noget for noget. Penge for levering af materiale, der af digteren Paludan kunne smeltes om til litterær værdi. Paludan kunne skrive, men han kunne ikke finde på. Han led af et fiktionsdilemma. Han manglede "stof", et levnedsløb, han kunne digte over. Kort sagt: Den ene havde brug for idéer til en handling, den anden for penge. Et både stormfuldt og sælsomt venskab. Og så var de "Des" hele livet igennem.

Jacob Paludan var i en længere periode afhængig af Eric Eberlin i forarbejdet til de store romaner. Det gælder ikke mindst *Fugle omkring Fyret* (1925) med inspiration fra det

Klik for at forstørre billedet med gengivelsen af det originale brev

store havnebyggeri i Hanstholm.

Nu var Eric død, den berømte forfatter (og senere medstifter af Det danske Akademi) nåede ikke frem til begravelsen, det beklagede han over for Annette Eberlin, han ville forklare, hvorfor hverken han eller kransen havde været i stand til at dukke op i tide:

”Kære Fru Eberlin. I disse Sorgens Dage skulde det ovenikøbet gaa saa galt, at jeg kom til at forsømme Deres Søns Jordefærd. Den Opringning, jeg modtog, lød på Mandag, ialtfald har jeg hørt, opskrevet og i Telefonen gentaget det saadan. Saaledes kom altsaa både min Krans og jeg et Døgn for sent. Jeg skriver skyndsomt dette til Dem, fordi De jo ved, at et varmt og saare sjældent Venskab forbandt Deres Søn og mig i de lidt yngre Dage; jeg vilde, hvordan Øjeblikkets Realiteter end maatte se ud, aldrig kunde glemme, hvilken Berigelse og Inspiration jeg saa ofte har hentet i Ungdommens Samvær med ham. Mine Tanker glider helt tilbage til Aalborg, til »Homelilla« på Hanstholm Strand; jeg husker besøg hos Dem i Bagsværd og på Strandboulevarden, og i denne tunge Uge, hvor man har forsøgt at begribe det skete, har jeg saa ofte måttet tænke på Dem. Min Deltagelse, som jeg altsaa blev afskaaret fra at udtrykke mundtligt, sender jeg Dem hermed. Deres Jacob Paludan. 17.5.43. Birkerød”.

Så længe der bliver forsket i og skrevet om Jacob Paludans forfatterskab, vil man ikke komme uden om Eric Eberlin. Men thyboen lever også sit eget litterære liv med skuespillet *Landet forude - et spil om Utopien* 1928 (s.m. Jacob Paludan) samt novellerne, skitserne og skildringerne i *Americana* og de to kriminalromaner *Døden gaar paa Variete* og *Farvel von Falkenow* (begge 1943), som tiden ikke helt er løbet fra og med udbytte kan læses også i 2008. Så sent som i 2003 var Eric Eberlin med i en antologi af danske kriminalhistorier, en undervisningsbog rettet mod folkeskolens ældste klasser og de gymnasiale ungdomsuddannelsers første år (*På kant med loven, Systemet*). P. J. Snare har i krimtidsskriftet *Pinkerton* sat de to romaner ind i en gennemgang af krimier i Danmark 1940-45.

Romanerne hæver sig efter hans opfattelse ikke kvalitetsmæssigt over genrens bedre produkter dengang. De refererer til samtidige forhold (krig og besættelse), hvad der giver dem en særlig tone, og i det hele taget har Eberlin en force i miljøskildringen.

Pinkerton genoptrykte i en særudgave i 1994 to fortællinger af Eberlin. Det var P.J. Snare, der igen var på spil og nu i et forord betegnede Eberlins to kriminalromaner som "hjørnestene i dansk kriminallitterær historie". Og set i sammenhæng med det tætte forhold mellem Paludan og Eberlin, der blev kortlagt og dokumenteret i 1980'erne, bliver de to romaner pludselig mere interessante. Da Eberlins andel i Paludans litterære produktion blev kendt i litterære kredse kredse i slutningen af 1930'erne - måske foranlediget af Eberlin, der rev sig i tøjret - slog Paludan bremserne i, så venskabet skred ud. I begge mordsager i Eberlins kriminalromaner ligger motivet gemt i et bristet venskab. Det er den skuffede og svigtede part i forholdet, der - da alt er ude - i selvødelæggende desperation begår den endelige, uoprettelige handling.

Ifølge oplysninger fra familien var Eric Eberlin mani-depressiv, en sygdom der har sat smertefulde spor i familiens historie med voldsomme konsekvenser, og omkring 1941 voksede depressionerne til højder og styrker, som hverken nervepiller eller spiritus kunne magte. Han var kørt ned på krop og sjæl. Et familiemedlem får ham anbragt i en stilling som forretningsfører for Gigtforeningen, og han oplevede en kort periode med orden i tilværelsen. I september 1941 blev han interviewet af Politiken i anledning af gigtdagen. Klædt i hvidt, ulastelig, men ikke uden nattelivets spor i ansigtet. Artiklen nævnte hverken forretningsmanden eller den maler, som Eric Eberlin i disse år stræbte efter at blive. I 1942 var venskabet med Jacob Paludan ved at ebbe definitivt ud. Og der var ingen udsigt til, at Paludan ville få de penge tilbage, han havde skudt i Eberlins forskellige foretagender og affærer. Det skulle imidlertid vise sig, at Paludan fik en del af pengene. I en sidste samtale med søsteren Else havde Eberlin sagt, at Paludan skulle have hans livsforsikring - den var på 15.000 kr. - fordi "han har været så

Nørby, sang ved begravelsen i 1943. Det var Eberlin, der havde ført Nørby og Paludan sammen i Hanstholm i 1919. De tre venner opholdt sig også i Hanstholm i 1924 under forberedelsen af romanen *Fugle omkring Fyret*.

forfærdelig meget igennem". Omregnet til 2008-værdi er det et ikke ringe beløb, men Paludan skal dog have bemærket, at det "langt fra var dækkende".

Eric Eberlin tager i maj 1943 - efter mange tilløb - ud på "den sidste rejse", som det blev beskrevet dengang. Hans medrejsende omtales i aviserne som "en ung dame", der meldes død af en overdosis sovetabletter på et hotel i Køge. Begravelsen bliver et tilløbsstykke - "den sidste gave til den københavnske presse", som det langt senere er beskrevet. De var der alle sammen, alle han havde kendt.

Og blandt dem lærersønnen fra Thisted, den tidligere telegrafist, nu kongelig kammersanger Einar Nørby, der sang solo Den store Mester kommer for ungdomsvennen fra Thisted.

Men den tredje mand, den der havde skrevet dem ind i litteraturhistorien, han dukkede ikke op. Jacob Paludan havde - som man kan læse i brevet - taget fejl af tidspunktet. I et erindringsessay gav han langt senere en anden forklaring. Men med forskellige omskrivninger dukker Eberlin op i interviews, artikler, enqueter og senest i erindringsbøgerne i 1970'erne under navnet "Cæsar". Paludan kan ikke blive de mange impulser fra de tidligste ungdomsår kvit, ønsker det måske heller ikke, de rumsterer til stadighed også bag den "ikke-fiktive" del af forfatterskabet; de trænger sig på og tager det ene øjeblik skikkelse af en ven og i det andet af en dæmon.

"Alle elskede Eric Conradt-Eberlin, det blev hans Ulykke. En Nat tog han sig af Dage og tog en ung Kvinde med sig i Døden. Hun var dybt betaget af ham, og han var for fej, han turde ikke alene. Livet havde udslukt ham (..) Eric Conradt-Eberlin, den smukke, kloge Mand med alle sine Talenter, forsvandt ud af Livet uden at have fuldbyrdet sine rige Evner".

Alice Ninon Duvantier (1904-2001), Eric Conradt-Eberlins anden kone.

